

ORTAOKUL BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ VE YAZILIM DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ DOĞRULTUSUNDA İNCELENMESİ*

*Mehmet KARAKUŞ***

*Ümit ÇİMEN ÇOŞĞUN****

*İzzet LAL*****

ÖZET

Bu çalışmanın amacı Ortaokul Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı'nın öğretmen görüşlerine göre değerlendirmek, problemleri belirlemek ve bu doğrultuda programın iyileştirilmesine yönelik öneriler geliştirmektir. Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmış ve veriler ortaokullarda çalışan 13 Bilişim Teknolojileri öğretmeninden toplanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerine göre Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programı'nın; öğrencinin öğrenmelerini kolaylaştırıcı ve destekleyici olduğu, "öğrenmeyi öğrenme"ye ilişkin katkı sağladığı, diğer derslerdeki başarıyı da desteklediği, teknoloji kullanımını etkin ve doğru biçimde sağladığı belirlenmiştir. Programda yer alan bazı kazanımların seviyelere ayrılmış olmasının öğretmenlere kolaylık sağladığı, fakat bazı kazanımların öğrencilerin seviyesine uygun olmadığı, bilgisayarla ilgili öğretim programlarında öğrencilerin hazırbulunuşluklarının göz ardı edildiği belirlenmiştir. Bilişim Teknolojileri sınıflarının donanımlarının çağın gerisinde olduğu ve alt yapıların yenilenmesi gerektiği belirlenmiştir. Öğrenci ders kitabı, kılavuz kitap ve çalışma kitabının bulunmamasından dolayı öğretim sürecinin ve öğrencilerin hazırbulunuşluğunun bu yoksunluktan olumsuz etkilendiği ve bu materyallere ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Bilişim Teknolojileri sınıfının olmaması ya da teknik imkanları kısıtlı okullarda uygulama sınavlarının yapılamaması, hazırbulunuşluklarının düşük olması, ölçme ve değerlendirmeye ilişkin detaylı bilgilerin bulunmaması,

* Bu çalışma 1-3 Eylül 2014 tarihlerinde Yıldız Teknik Üniversitesi tarafından düzenlenen YICER:YILDIZ International Conference on Educational Research and Social Studies Konferansı'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur

Bu makale Crosscheck sistemi tarafından taranmış ve bu sistem sonuçlarına göre orijinal bir makale olduğu tespit edilmiştir.

**Yrd.Doç.Dr. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Programları ve Öğretim Bölümü, El-mek: memkar@cu.edu.tr

*** Öğretmen MEB, El-mek: umitcimen@gmail.com

**** Öğretmen MEB, El-mek: izzetlal1@gmail.com

bilgisayarı birden fazla öğrencinin paylaşması nedeniyle uygulama sınavlarının uzun sürmesi değerlendirme sürecinde yaşanan sıkıntılar olarak belirtilmiştir. Öğretmenlere göre hazırbulunuşluk farklılıkları (il-ilçe merkezi, köy-kasaba-şehir farklılıkları) göz önünde bulundurularak öğrenci seviyelerine daha uygun, esnek basamaklı bir sistem hazırlanmalı, teknik açıdan sınıflar yeterli ve güncel hale getirilmeli, Bilişim Teknolojileri ders kitabını ve öğretmen kılavuz kitapları yayınlanmalı, bazı kazanımlar yeniden düzenlenmeli ve netleştirilmeli, Bilişim Teknolojileri sınıfı olmayan okullarda kurulum en kısa zamanda yapılmalı ve sınıflar her bilgisayara yalnızca bir öğrenci oturacak şekilde planlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bilişim Teknolojileri, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi, Öğretim Programı, Öğretim Programı Değerlendirme

AN INVESTIGATION OF SECONDARY SCHOOL INFORMATION TECHNOLOGIES AND SOFTWARE COURSE CURRICULUM IN LINE WITH TEACHERS' VIEWS

ABSTRACT

The purpose of this study is to evaluate secondary school Information Technologies and Software course curriculum according to teachers' views, identify the problems, and develop suggestions for improving the program. The study applied qualitative phenomenology design. The participants were identified through criterion sampling method, a purposeful sampling method; and the data were collected from 13 Information Technologies teachers. Results show that according to the views of Information Technologies teachers, Information Technologies and Software curriculum facilitates and supports students' learning, contributes to "learning to learn", promotes success in other lessons, and enhances effective and accurate use of technology. It was found that some of the attainments in the program were divided into levels, which made teachers' job easier; but some of the attainments were not appropriate to students' level; and students' readiness level was ignored in the computer curriculum. Equipment of the Information Technologies classrooms was found to be behind the times and the substructures needed to be renewed. It was also found that the teaching process and readiness levels were negatively affected by the lack of student's books, teacher's book and workbook and that these materials were needed. Some of the problems in the evaluation process mentioned by the teachers included lack of classrooms for Information Technologies or inability to conduct applied examinations in schools with limited technical facilities, low readiness levels, lack of detailed information regarding assessment and evaluation, and prolonged applied examinations due to the necessity of students' sharing the computers. According to teachers, a more appropriate and flexible graded system should be prepared considering the students' levels (differences between city-town centres, villages-towns-cities); classes should be technically adequate and up-to-date; Information Technologies student's books and teacher's books should be published, some attainments should be redesigned and made more clear, schools

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

without Information Technologies classrooms should have one as soon as possible, and classrooms should be designed in a way each computer is used by only one student.

STRUCTURED ABSTRACT

Purpose: The purpose of this study which is based on the question “What are the views of teachers regarding Secondary School ITS course curriculum?” is to evaluate Secondary School ITS course curriculum in line with teachers’ views and develop suggestions for improving the program. In this regard, sub-problems of the study are as follows:

What are the views of ITS course teachers who work in secondary schools in Ministry of National Education in relation to 1) the contribution of the curriculum to students’ learning and teaching, 2) attainments, 3) content, 4) teaching-learning processes, 5) evaluation aspect, 6) how to make the curriculum more efficient and productive?

Significance: Review of the related literature indicates that there are no studies which evaluated secondary school ITS course curriculum (2012). Therefore, the present study is expected to contribute to the evaluation and improvement of the existing curriculum or the one to be designed by identifying the teachers’ views regarding the program.

Method: The present study applied phenomenology design, one of the qualitative research designs. The phenomenon examined in this study is ITS teachers’ views regarding the ITS curriculum and its components. Hence, the study aimed to make detailed evaluation of the teachers’ perceptions, experiences, criticisms, classroom practices, problems experienced, and suggestions for solutions.

Phenomenology studies require careful selection of the individuals who are thought to reflect the main phenomenon examined in the study (Creswell, 2012). Therefore, the participants of the present study were identified using criterion sampling method, a purposeful sampling method. The criteria included being a teacher of ITS, having graduated from a CEIT (Computer Education and Information Technology) Department, teaching 5th and 6th graders ITS course for at least one year, having information about ITS curriculum, and volunteering to participate in the study.

As seen in Table 1, the participants were 13 IT teachers who work in state schools of Ministry of National Education in various cities in the 2013-2014 education year. All of the teachers graduated from CEIT departments of Education Faculties. Of the teachers, 5 of them held master’s degree and 8 of them had bachelor’s degree. Four participants were female and 9 were male. Working experiences of these teachers ranged between 6 and 10 years. The IT teachers participating in the study were contacted through email.

The data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers. Interview questions were written by the help an instructor in the Çukurova University Curriculum and Instruction Department. Opinions of two experts in the field were

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

received with a view to enhancing the content validity of the interview form. In line with the feedback received from these instructors, the interview form was revised and put into its final form. The data collected from the interviews were analysed using content analysis methods.

Results: Findings in relation to Secondary School ITS curriculum which has been used since 2012 are demonstrated below. According to the participants' views in relation to the **contribution of ITS curriculum to students' learning and teaching**; it facilitates and supports students' learning, contributes to "learning to learn", promotes success in other lessons, and enhances effective and accurate use of technology.

ITS curriculum was prepared according to Tomei's Taxonomy for the Technology. Tomei's Taxonomy for the Technology Domain states that use of technology should be present in order to improve students' learning (ITS Curriculum, 2012). Views of teachers about this domain show that the attainments are prepared appropriately to the general purposes of the program and achieved their objectives.

According to the findings obtained from Information Technologies teachers' views in relation to the **attainments** of the ITS curriculum, it was found that some attainments grouped according to the levels, which made teachers' job easier; but some of the attainments were not appropriate to students' levels. One of the teachers stated that attainments that contained abstract concepts in the program were not easy to comprehend. Similarly, studies on the Elective Information Technologies course curriculum indicate that there are some problems about the appropriateness of the attainments to the students' development levels (Kabakçı, Kurt and Yıldırım, 2008) and the attainments are not appropriate to students' readiness levels (Kural Er and Güven, 2008; Fırat Durdukoca and Arıbaş, 2011). As a result, it seems that students' levels were ignored when the curriculum of computer courses (Computer Course, Elective Computer Course, ITS) was prepared.

Majority of the teachers participating in the study stated that the attainments were associated with daily life. Attainments in the previous curriculum were also found applicable in real life (Kabakçı, Kurt and Yıldırım, 2008). On the other hand, some teachers stated that some attainments were not associated with daily life. One teacher pointed that some attainments were impossible to apply in the lesson. An analysis of the teachers' views regarding the curriculum indicates that the attainments in the "Tools for Information sharing" standard are "s/he makes information transfer between different social media software", "s/he makes visual-audio shares in social media environments". As stated by the teachers, these attainments cannot be achieved in classroom environments as the social media pages are restricted by the MEB filter. Therefore, it was found that more flexible internet security policies were needed.

According to some teachers, the attainments were clear and comprehensible. Gülcü, Aydın and Aydın (2013) and Kabakçı, Kurt and Yıldırım (2008) also found that the attainments were stated clearly in the previous program, too. On the other hand, some other teachers stated that the attainments were not clear and understandable.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

Similarly, some studies on the issue indicated that there were problems in the previous curriculum and “teachers had difficulty in understanding some of the statements in the content” (Kural Er and Güven, 2008). Despite the positive comments on the clarity and comprehensibility of the attainments, according to majority of the teachers in the present study and similar studies in the literature, some teachers had problems and difficulty in understanding the attainments. In light of this information, the attainments in the curriculum should be reviewed and the problems should be eliminated by making the attainments more clear and understandable. There are different teachers’ views which find the number of attainments quantitatively sufficient, more than needed, or insufficient. Karal, Reisoğlu and Günaydın (2010) found that the number of attainments were sufficient according to some teachers, but more than needed according to some others. Differences in views on this issue are thought to be resulted from student levels that differ according to regions.

In centres where students’ levels are good, the attainments could be insufficient, but in rural areas where students’ levels are not so good, the attainments could be thought more than needed. Karal, Reisoğlu and Günaydın (2010) also indicate that the attainments are intense for rural school students who have never seen a computer; but easy for students in central schools. Tekerek (2007) also states that the course content is too intense for students in rural schools. Besides, this case might be affected by the fact that one computer is shared by more than one student in some regions.

Research results indicate that the attainments should be improved quantitatively and made more detailed. This finding is parallel to the study conducted by Kural Er and Güven (2008) in that they stated that the attainments should be improved according to students’ levels and made more detailed. They even suggested that 5 different programs should be developed about the course.

According to the teachers’ views in relation to the **content**, majority of the learning dimensions and attainments were appropriate to students’ levels, but some of the attainments in the learning dimensions were not appropriate to students’ levels; and learning fields and attainments in the program were scientific and up-to-date. Similarly, Kabakçı, Kurt and Yıldırım (2008) and Fırat Durdukoca and Arıbaş (2011) stated that the content in the previous program was also up-to-date. Accordingly, the programs prepared for computer courses are scientific and up-to-date. On the other hand, two teachers expressed negative opinions regarding up-to-datedness. Similarly, Özden (2005), Bektaş and Semerci (2008) and Kural Er and Güven (2008) also found that the content was far behind the developments in computer technology. This situation is thought to be related with the rapid improvements and developments in information technologies. Becel (2013) also states that the real builder of the change is information technologies and that changes and improvements happen within moments. Thus, it is not right to prepare curriculum once and use it for years with the first form prepared. Hence, the content of the courses on information and technology should constantly be updated and the programs need to be handled differently than it was handled before.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

According to the findings about the teaching environments in relation to the **teaching process**, all teachers but one agreed with the idea that the software in IT classrooms were behind the times and their substructure needed to be renewed. Şahna (2012) and Kır (2012) also stated that Information Technologies teachers were insufficient both qualitatively and quantitatively in terms of materials and equipment. In a similar vein, Seferoğlu (2007) found that according to teachers' views, equipment, materials, and the substructures at schools were old. It seems that the problems in the substructure possibilities have continued since 2007. The teacher who expressed an opposite view in this study can be considered lucky. According to teachers' views, the courses are delivered according to "show and make students do" technique. It was reported that students' readiness level was high in central schools and low in rural areas, but there were misuses of technology among the students in central schools. As stated before, Karal, Reisoğlu and Günaydın (2010) and Tekerek (2007) also emphasized that the content was intense for rural school students who have never seen a computer; but easy for students in central schools. The teachers mentioned lack of students' books, teacher's books and workbooks, which affected the teaching process and students' readiness level in a negative way and referred their need for these materials. Kuzu and Yıldırım (2008) also stated that course books guided teachers about the learning and teaching activities, thus having the course books had more importance in primary and secondary schools. This finding explains the reason why Information Technologies teachers requested student's books and teacher's books.

According to the participants' views regarding the **evaluation process**,

- It was found that classical and alternative assessment tools and methods were used in the evaluation dimension. While using these, majority of the teachers were found to prefer mixed (one classical, one alternative) method.

- The criteria used in identifying the measurement tools and methods included number of students, students' levels, teaching environment, topic, up-to-datedness of the topic, students' demonstrating the attainments they gained throughout the term (performance in the process), applying things they learned on computer, enhancing full learning, and accurately identifying how well and how much the attainments were gained.

- The problems experienced in the evaluation process included lack of IT classrooms or impossibility to conduct practice exams in schools with limited technical possibilities, lack of clear and explanatory sections regarding assessment and evaluation, computers shared by more than one student, and prolonged practice exams.

According to teachers, some suggestions regarding the curriculum and its components are as follows:

- Considering the differences in readiness levels for students who see computers for the first time (differences between city-town centres, villages-towns-cities), a flexible stages system which is appropriate to students' levels should be prepared.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

- A more detailed program giving importance to applications (e.g. flash, Photoshop) should be developed
- Information Technologies student's book and teacher's book should be published.
- The attainments should be made more clear and detailed, and they should provide activities that can be directed to these attainments.
- Classrooms should be made technically sufficient and up-to date (hardware and software)
- Schools without IT classrooms should be provided with IT classrooms
- Classrooms should be designed in a way that each student has one computer.

Key Words: Information Technologies, Information Technologies and Software Course, Curriculum, Curriculum Evaluation.

1. Giriş

Eğitim kurumlarının en önemli görevlerinden biri eğitimde niteliğin geliştirilmesidir. Eğitim kurumlarında eğitim etkinliklerinin tümü önceden hazırlanmış bir programa bağlı olarak yürütülür. Bu nedenle uygulanan eğitimin niteliğini büyük ölçüde belirleyen uygulanan programın kalitesidir. Öğretim programlarının kalitesinin artırılması bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak uygulamadaki programların gözden geçirilmesi ve geliştirebilmesiyle olanaklıdır. Bu anlamda programların geliştirilmesi ve gözden geçirilmesi süreklilik arz eden bir süreçtir (Erden, 1998). Geliştirilecek programın bilişim ve teknoloji ile ilgili olması ve günümüzde bu iki alanla ilgili değişimlerin hızla gerçekleşmesi bu sürekliliği daha da önemli bir hale getirmektedir. Ülkemizde de Milli Eğitim Bakanlığı bu gelişmelerin farkında olup Seçmeli Bilgisayar (1-8) Dersi Öğretim Programı'nı (2007) yürürlükten kaldırmış ve 2012 yılında ortaokullarda uygulanmak üzere Bilişim Teknolojileri ve Yazılım (BTY) dersi Öğretim Programı'nı yürürlüğe geçirmiştir. Bu nedenle değiştirilen ve yenilenen programların sağlamlık ve etkililik derecelerinin belirlenmesi, bu belirlemeler ışığında programın tümüne ve içerdiği öğelere ilişkin yargıya varılması gerekmektedir. En iyi program yeterli ve iyi bir uygulama ile verimli kılınır (Büyükkaragöz, 1997). Bu bakımdan, bir öğretim programını uygulayacak ve etkililiğini belirleyecek olanlar öğretmenlerdir (Kabakçı, Kurt ve Yıldırım, 2008). Çünkü öğretmen, öğretim programlarının uygulanmasından sorumludur. Programın uygulanmasında meydana gelen sorunları yaşayan ve bu sorunları en iyi şekilde yansıtabilen, bu alanda geliştirilen programların daha etkili olabilmesi için fikirlerine ihtiyaç duyulan öğretmendir (Çelenk, 2002). Bu noktada öğretim programının uygulayıcısı olan öğretmenlerin değişen ya da yenilenen programlarda işlevselliğinin sağlanabilmesi için program hakkındaki görüşleri oldukça önem kazanmaktadır. Alanyazın taramalarında, Ortaokul BTY Dersi Öğretim Programı'nın (2012) değerlendirilmesine ilişkin bir çalışmanın yapılmadığı görülmüştür. Bu çalışmanın öğretmenlerin programa ilişkin görüşlerinin belirlenmesi ile var olan ya da tasarlanacak olan programların geliştirilmesi, değerlendirilmesi ve düzeltilmesi için katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu nedenle, Ortaokul BTY Dersi Öğretim Programının öğretmen görüşlerine göre programının uygunluğunu değerlendirmek, problemleri belirlemek ve bu doğrultuda programın iyileştirilmesine yönelik öneriler geliştirmek için Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır.

Araştırmanın Amacı

“Öğretmenlerin Ortaokullar BTY Dersi Öğretim Programına ilişkin görüşleri nelerdir?” problemini temel alan bu araştırmanın amacı, Ortaokullar BTY Dersi Öğretim Programı’nı öğretmen görüşleri doğrultusunda değerlendirmek ve bu doğrultuda programın iyileştirilmesine yönelik öneriler geliştirmektir. Bu bağlamda araştırmanın alt problemleri şu şekilde ifade edilebilir:

Ortaokul BTY Dersi Öğretim Programı’na yönelik Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı ortaokullarda görev yapan Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin;

1. Öğrencilerin öğrenmesine ve öğretime olan katkılarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Kazanımlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. İçeriğine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğrenme-öğretme sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Değerlendirme boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Öğretim programının daha etkili ve verimli olabilmesine ilişkin görüş ve önerileri nelerdir?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Olgubilim çalışmaları bireylerin bazı olguları nasıl algıladıkları, tanımladıkları, hissettikleri, eleştirdikleri ve anladıkları hakkında dikkatli ve ayrıntılı bir biçimde anlama ve tanımlama gerektirir (Patton, 2002). Bu nedenle bu araştırmalarda başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Bu amaca hizmet edecek içerik analizinde verinin kavramsallaştırılması ve olguyu tanımlayabilen temaların oluşturulması için çaba göstermek gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Bu araştırmada ele alınan olgu (fenomen), BTY dersi öğretim programı ve öğeleri hakkında Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin görüşleridir. Bu nedenle çalışmada, öğretmenlerin konuyla ilgili algıları, yaşantıları, eleştirileri, sınıflarında yaptıkları uygulamalar, karşılaştıkları sorunlar ve çözüm önerileri ile ilgili görüşleri derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır.

2.2. Çalışma Grubu

Olgubilimde, araştırmanın temel olgusunu yansıtabileceği düşünülen bireylerin dikkatli bir şekilde seçilmesini gerektirmektedir (Creswell, 2012). Bu nedenle çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunun seçiminde, araştırmacılar tarafından belirlenen ölçütler şöyledir: Bilişim Teknolojileri öğretmeni olmak, BÖTE mezunu olmak, 5. veya 6. sınıflarda en az bir yıl süre ile BTY dersi öğretmenliği yapmak, BTY eğitim programı hakkında bilgi sahibi olmak ve gönüllü olmaktır.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Özellikleri

Değişkenler	Grup	N
Cinsiyet	Kadın	4
	Erkek	9
Eğitim Durumu	Lisans	8
	Yüksek Lisans	5
Çalışma Süresi	6-10 yıl	13

Tablo 1’de belirtildiği gibi çalışma grubu, 2013-2014 eğitim – öğretim yılında Türkiye’nin çeşitli illerindeki Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı devlet ortaokullarında çalışan 13 Bilişim

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

Teknolojileri öğretmeninden oluşmaktadır. Öğretmenlerin hepsi eğitim fakültesi BÖTE bölümü mezunudur. Öğretmenlerden 5'i yüksek lisans, 8'i lisans derecesine sahiptir. Katılımcıların 4'ü kadın, 9'u erkek öğretmenlerden oluşmaktadır. Bu öğretmenlerin hizmet deneyimleri de 6-10 yılları arasındadır. Çalışma grubundaki Bilişim Teknolojileri öğretmenlerine mail aracılığıyla ulaşılmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada, verilerin toplanması için araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları, Çukurova Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretimi (EPÖ) anabilim dalındaki bir öğretim üyesinin rehberliğinde yazılmıştır. Görüşme formunun kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla iki uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlardan alınan geri bildirimler doğrultusunda görüşme formu üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmış ve form kapsam, dil ve anlatım açılarından incelenmiştir. Daha sonra form görüşme soruları iki Bilişim Teknolojileri öğretmenine de incelenmiştir. Bu öğretmenlerden alınan dönütler doğrultusunda bazı değişikliklere gidilerek görüşme formuna son biçimi verilmiştir. Görüşme formu dönütlere göre düzenlendikten sonra görüşme formunda öğretim programını değerlendirmek amacıyla altı açık uçlu soru yer almaktadır. Görüşme formundaki sorular şu şekildedir:

Ortaokul BTY dersi öğretim programına yönelik Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ortaokullarda görev yapan Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin;

1. Öğrencilerin öğrenmesine ve öğretime olan katkılarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Kazanımlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. İçeriğine ilişkin görüşleri nelerdir?
4. Öğrenme-öğretme sürecine ilişkin görüşleri nelerdir?
5. Değerlendirme boyutuna ilişkin görüşleri nelerdir?
6. Öğretim programının daha etkili ve verimli olabilmesine ilişkin görüş ve önerileri nelerdir?

2.4. Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliği

Daymon ve Holloway (2005) araştırmacının elde ettiği verileri ve ulaştığı yorumları, bu alanda araştırma yapmış uzman kişilerle ve akranlarla paylaşmasının; çalışmada yer alan fakat önyargılı ya da uygun olmayan özneliği belirleyebileceğini, araştırmacıya alternatif bakış açıları sağlayacağını, farklı araştırmacıların, araştırmacının verilerle ilişkili olmayan yorumlar konusunda farkındalığını sağlayabileceğini ve böylece çalışmasının değerini artırabileceğini vurgulamışlardır. Bu nedenle veri analizlerinden elde edilen araştırma bulguları, iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı analiz edilmiş ve iki ayrı belgede tutulan bulgulardaki kodlar karşılaştırılmış aynı ve benzer olanlar bir araya getirilmiş, farklı ya da hatalı olduğu düşünülen kodlar birleştirilerek araştırmacılar tarafından görüşülerek düzeltmeler yapılmıştır. Bulgular EPÖ alanından bir öğretim üyesine kontrol ettirilerek uzman teyidi alınmıştır. Bulgular ayrıca EPÖ alanında lisansüstü eğitime devam eden ve öğretmenlik deneyimi de bulunan araştırmacılara kontrol ettirilerek akran teyidi de alınmıştır. Bu aşamada oluşturulan kodlar baştan sona uzman ve akranlara kontrol ettirilmiş ve hatalı olduğu düşünülenler hakkında araştırmacılarla görüşülerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirliliğini arttırmak için verilerin ayrıntılı betimlenmesi ve doğrudan alıntılarla desteklenmesi gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu nedenle araştırmada toplanan veriler ayrıntılı olarak rapor edilmiş ve sonuçlara nasıl ulaşıldığı açıklanmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte çalışmada yer alan her tema ve temanın altındaki her kategoriyi

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

yansıtabilecek biçimde katılımcıların görüşlerinden doğrudan alıntılara sık sık yer verilmiştir. Veri analizindeki veriler her tema altındaki kategorilerin kodları belirlenerek ve kodların frekansları hesaplanarak tablolar şeklinde verilmiştir. Katılımcılar Ö1, Ö2,...Ö13 şeklinde kodlanmış ve katılımcıların görüşlerine bulgular kısmında doğrudan alıntı şeklinde yer verilmiştir.

Bu çalışmada geçerlik ve güvenirlik stratejilerinden çeşitleme de kullanılmıştır. Patton (2002) çeşitlemenin yöntem çeşitlemesi, veri kaynağı çeşitlemesi, verileri gözden geçirecek farklı özelliklere sahip araştırmacı çeşitlemesi ve teori ya da bakış açısı çeşitlemesi olmak üzere dört türlü sağlanabileceğini belirtir. Bu çalışmada veriler Türkiye'nin farklı illerinden 13 kişi ile gerçekleştirilmiş, böylece veri kaynağı çeşitlendirilmiştir. Ayrıca veri analizinin iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapılarak araştırmacı çeşitlemesi de sağlanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmada görüşme yoluyla toplanan verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre, birbirine benzeyen veriler, belli kavramlar ve temalar ile bir araya getirilir ve veriler okuyucunun anlayabileceği biçimde düzenlenerek yorumlanır. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu bağlamda, içerik analizi yoluyla veriler tanımlanır ve verilerin içinde olan kavramlar, temalar, kategoriler ve alt kategorilere kodlamalar yoluyla ulaşılır. Strauss ve Corbin (1990, akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013) verilerin kodlanmasında; daha önceden belirlenmiş kavramlara göre yapılan kodlama, verilerden çıkarılan kavramlara göre yapılan kodlama, genel çerçeve içinde yapılan kodlama olmak üzere üç tür kodlamadan bahsederler. Bu çalışmada veriler toplanmadan önce görüşme sorularında yer alan kavramlara yönelik her bir araştırmacı tarafından bir ön kodlar listesi oluşturulmuştur. Her bir araştırmacının oluşturduğu ön kodlar bir araya getirilmiş ve Ek 1'deki ön kod listesi oluşturulmuştur. Bu ön kodlar listesi hem temalar hem de hem de temalar altında yer alabilecek kavramlar düzeyinde oluşturulmuştur. Veriler önceden belirlenmiş bu kavramsal yapıya göre toplanmış ve kodlanmıştır. Böylece önceden belirlenen ön kodlar listesi içerik analizini yönlendirmiş ve tümevarım yoluyla verilerin incelenmesi sonucunda ortaya çıkan yeni veriler de önceden oluşturulan ön kodlar listesine eklenmiştir.

Analiz sürecinde ortaya çıkan kodların alt kategorilere ayrılması ve ayrıntılı hale getirilmesi gerekliliğinden bahsedilmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu noktadan hareketle, araştırma verileri araştırmacılar tarafından kodlanmadan önce her alt probleme ilişkin veriler birçok kere okunmuş, iki araştırmacı tarafından ayrı iki elektronik belge üzerinde olası benzer kodlar aynı renkle işaretlenerek renklendirilmiştir. Bu aşama iki araştırmacı tarafından ayrı ayrı yapılarak iki ayrı belge oluşturulmuş ve geçerlik ve güvenirlik stratejilerinden araştırmacı çeşitlemesi sağlanmıştır. Bu çalışmadan sonra, kodlar bir araya getirilerek belgelerden elde edilen kodlar her bir araştırmacı tarafından karşılaştırılmış, ortak yönleri bulunmuş, farklı kodlar hakkında karşılıklı görüşmeler yapılarak araştırma bulgularının ana hatlarını oluşturacak temalar ve kategoriler belirlenmiştir. Böylece veriler daha ayrıntılı hale getirilmiştir. Her alt probleme ilişkin verilerin tümü tetkik edilip düzeltmeler yapıldıktan sonra içerik analizi sonlandırılmıştır. Araştırma verilerinin araştırmacı çeşitlemesinden sonra elde edilen ortak temalar, kategoriler ve kodlar Ek-2'de sunulmuştur.

3. Bulgular

Araştırmada her alt probleme ilişkin verilerden elde edilen bulgular ayrı ayrı analiz edilmiştir. Araştırmanın birinci alt problemi olan ortaokullar BTY dersi öğretim programının öğrencilerin öğrenmesine ve öğretime katkısına ilişkin Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerine ait bulgular Tablo 2'de verilmiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

Tablo 2. Öğretmenlerin Ortaokul 5. ve 6. Sınıf BTY Dersi Öğretim Programının Öğrencilerin Öğrenmesine ve Öğretime Sağladığı Katkılara İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f
Öğretim Programının Öğrencilerin Öğrenmesine ve Öğretime Sağladığı Katkıları	Öğrenmeye İlişkin Katkısı	Öğrencilerin bilgiye kolay erişmelerini ve nasıl erişeceklerini kazandırmaktadır.	4
		Öğrencilerin öğrenmesini kolaylaştırmakta ve bilginin kalıcılığını sağlamaktadır.	3
		Öğrencilere “öğrenmeyi öğrenme” becerisini kazandırmaktadır.	2
	Diğer Derslere Katkısı	Öğrencilerin diğer derslerde de teknolojiyi kullanılabilmelerini sağlayarak öğrenmelerine destek sağlamaktadır.	8
		BTY dersi ve diğer dersler için materyal ve projeler üretebilmelerini sağlamaktadır.	5
		Öğrendikleri bilgiler ile sadece BTY dersinde değil diğer derslerde de başarılı olmaktadır.	5
	Yeterliliğe Katkı	Teknolojinin etkin ve doğru kullanımını sağlamaktadır.	11
		Teknoloji yoluyla iletişim kurmayı kazandırmaktadır.	3
		Alt yapı eksiklikleri gerekse programdaki eksiklikler nedeniyle program yeterince etkili olamamaktadır.	2

Tablo 2’de gösterildiği gibi Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin 5. ve 6.sınıf BTY dersi öğretim programının öğrencilerin öğrenmesine ve öğretime olan katkılarına ilişkin görüşleri incelendiğinde öğrenmeye, diğer derslere ve yeterliliğe sağladığı katkılar olmak üzere üç kategoride toplanmıştır. Öğretim programının öğrenmeye ve diğer derslere sağladığı katkılara ilişkin görüşlerin tamamı olumludur. Öğretim programının öğrenmeye sağladığı katkıya ilişkin öğretmenlerin görüşleri ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 2’de gösterilmiştir. Bu kategoriye ilişkin görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“... Dersimiz, bu kadar bilgi yoğunluğunun olduğu çevremizde bu bilgileri öğrenmeyi amaç olarak değilde, nasıl ulaşabileceğimiz, hangi bilgilerin yararlı ve yeterli olduğu gibi konularda öğrencilere ve öğretime destek olmaktadır. ...”(Ö1)

“Öğrenciler kendi başına öğrenmeyi öğrenmektedir. ...” (Ö2)

“...öğrencinin de öğrenmesini kolaylaştıran ve öğrenilenin kalıcılığının sağlanmasında ve ayrıca bilgiye ulaşmada kullanılması öğrenenler açısından oldukça önemlidir.” (Ö7)

Diğer derslere sağladığı katkıya ilişkin öğretmenlerin görüşleri ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 2’de gösterilmiştir. Bu kategoriye ilişkin görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Öğrenciler internet ve teknolojiyi daha etkili kullandıkları için diğer derslerine yararlı materyallere daha kolay ulaşabiliyor. ...”(Ö3)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

“...Bu derste öğrendikleri şeylerle diğer derslerde bir şeyler üretebiliyorlar(destek). Örneğin; sunum hazırlamayı öğreniyorlar ve diğer derslerde performans görevini sunum hazırlayarak yapabiliyorlar. ...”(Ö6)

“...Öğrenciler bilgisayar derslerini öğrenerek sadece bilişim teknolojileri dersinde değil öğrendikleri bilgiler ile diğer derslerde de başarı olmaktadırlar. ...”(Ö12)

Programın “yeterliliğe sağladığı katkı” kategorisine ilişkin görüşler ve frekansları Tablo 2’de gösterilmiştir. Bu kategoride görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Öğretim programı öğrencilerin teknolojiyi etkin kullanmalarını desteklemekte.” (Ö4)

“Bilgisayar kullanma becerisini arttırıyor. ...”(Ö6)

“Bilişim teknolojileri öğretim programı öğrencilerin teknolojiyi etkin bir biçimde kullanabilen bilgisayar okur yazarı bireyler olmalarını sağlaması açısından etkilidir.”(Ö9)

“Bu ders aslında Milli eğitimin yetiştirmek istediği insan tipi olan 21. Yüzyıl insanı kavramı için önemli bir yer tutmaktadır. ... Bu yeterliklere sahip bireyler yetiştirmemiz çağa yön veren bir toplum olmamız açısından önemlidir. ... Fakat gerek alt yapı eksiklikleri gerekse programdaki eksiklikler nedeniyle yeterince etkili olamamaktadır.”(Ö10)

Araştırmanın ikinci alt problemi olan ortaokullar BTY dersi öğretim programında yer alan kazanımlara ilişkin Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin görüşleri Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3. Öğretmenlerin Ortaokul 5. ve 6. Sınıf BTY Dersi Öğretim Programında Yer Alan Kazanımlara İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f
Programdaki Kazanımların Değerlendirilmesi	Öğrenci Seviyesine uygunluk	Öğrencilerin gelişimine, ilgilerine ve hazırbulunuşluğuna uygun değildir.	5
		Seviyelere ayrılmış olması uygunluğu ayarlamayı kolaylaştırmaktadır.	4
		Programda yer alan soyut kavramlarda anlaşılma düzeyi düşüktür.	1
	Günlük yaşamla ilgili olma durumu	Kazanımlar günlük yaşamla örtüşmektedir.	8
		Bazı kazanımlar günlük yaşamla örtüşmemekte ya da günlük yaşamla örtüşen kazanım sayısı yeterli değildir.	3
	Uygulanabilirlik	Bazı kazanımlar derste uygulanamamaktadır.	2
	Açıklık ve Anlaşılabilirlik	Kazanımlar açık ve anlaşılır değildir.	6
		Kazanımlar açık ve anlaşılırdır.	5
	Nicel Yeterlilik	Kazanımların sayısı yeterlidir.	4
		Kazanımların sayısı yetersizdir.	3
		Kazanımların sayısı fazladır.	1
	Nitel Yeterlilik	Kazanımlar ayrıntılanmalı, geliştirilmelidir.	4

Tablo 3’te gösterildiği gibi Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin 5. ve 6.sınıf BTY dersi öğretim programında yer alan kazanımlara ilişkin görüşleri “öğrenci seviyesine uygunluk, günlük yaşamla ilgili olma durumu, uygulanabilirlik, açıklık ve anlaşılabilirlik, nicel ve nitel yeterlilik” olmak üzere altı kategoride incelenmiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

Kazanımların öğrenci seviyesine uygunluğa ilişkin kategoride öğretmenlerin görüşleri ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 3'te gösterilmiştir. Bu kategoriye ilişkin görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

"...öğrencilerin ilgilerine yönelik olmadığını düşünüyorum." (Ö4)

"...kazanım sayıları oldukça fazla bir şekilde verilmesine karşın öğrencilerin hazır bulunuşluk seviyelerine uygun değiller. ..." (Ö12)

"Öğretim programında kazanımlar temel, orta ve ileri olmak üzere 3 farklı düzey verildiğinden öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun bir düzey seçme imkanı bulunmaktadır. ..." (Ö7)

Kazanımların günlük yaşamla ilgili olma durumuna ilişkin kategoride öğretmenlerin görüşleri olumlu ve olumsuz olmak üzere iki grupta şöyle kodlanmıştır. Bu kategoriye ilişkin görüşler ve frekansları Tablo 3'te gösterilmiştir. Bu kategoriye ilişkin görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

"... Genel program çoğu zaman günlük yaşamla örtüşmektedir." (Ö1)

"... Günlük hayatla ilgili bazı kazanımlar var. Ama yeterli değil." (Ö6)

"...Kazanımların bir diğer eksiği de günlük yaşamla ilgili olmaması. ... Örneğin algoritma ve akış şeması gibi konuların öğrenciler tarafından kavranması hiç kolay değildir." (Ö12)

Kazanımların uygulanabilirliğine ilişkin görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

"... kazanımların bazıları derslerde uygulanmaları mümkün değil. Sosyal medya ile ilgili olan kazanımlar okul bünyesinde açılmadığı için bu konuların yer verilmesi kendi kendimizi kandırmak gibi bir şey. ..." (Ö3)

"MEB internet filtresinden kaynaklanan engeller nedeniyle sosyal paylaşım ile ilgili kazanımlar okulda işlenememektedir." (Ö13)

Açıklık ve anlaşılabilirlik kategorisine ilişkin görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

"...öğrenilenler tatbik edildiği için kazanımları da açık ve anlaşılır olmaktadır. Fakat öğretim programı kazanımlarının özellikle soyut kavramlarda anlaşılabilirliği bazı noktalarda düşük düzeyde kalabilmektedir." (Ö1)

"5.ve 6.sınıflarda kazanımlar net değildir. ..." (Ö2)

"Programda yer alan kazanımlar açık ve anlaşılırdır ..." (Ö9)

"Öğrencilere öğretilmesi gereken kavramlar taslak planda yeterince açık ve anlaşılır şekilde belirtilmiş." (Ö11)

Kazanımların niceliğine ilişkin görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

"...Kazanım sayısı olarak baktığımızda ünite ile ilgili yeterli olduğunu düşünüyorum." (Ö7)

"... fakat bazı kazanımlar da eklenerek geliştirilse çok daha iyi olur...Üniteye ait kazanım sayısı arttırılabilir.." (Ö8)

"...Halen Bilişim Teknolojileri dersimizin kazanım sayıları çağımızın gerisindedir." (Ö5)

"Ders programında her üniteye ait olan kazanım sayıları oldukça fazla ..." (Ö12)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

Kazanımların niteliğine ilişkin görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“... fakat bazı kazanımlar da eklenerek geliştirilse çok daha iyi olur....” (Ö8)

“...Bazı kazanımların ayrıntılandırılması gerekiyor.” (Ö13)

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan ortaokullar BTY dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanlarının kazanımlara ve öğrenci seviyesine uygunluk, bilimsellik ve güncellik açısından değerlendirilmesine ilişkin Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerine ait bulgular Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4. Öğretmenlerin Ortaokul 5. ve 6. Sınıf BTY Dersi Öğretim Programı’nda Yer Alan Öğrenme Alanlarının Değerlendirilmesine İlişkin Görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f
Programdaki Öğrenme Alanlarının Değerlendirilmesi	Kazanımlara ve Öğrenci Seviyesine Uygunluk	Bazı öğrenme alanları öğrencilerin seviyesine uygun değildir.	7
		Öğrenme alanları öğrencilerin seviyesine uygundur.	5
		Programdaki öğrenme alanları bütün öğrencilerin aynı seviyede bilgisayar kullanabildikleri varsayımına dayanmaktadır.	3
	Bilimsellik	Programda yer alan öğrenme alanları bilimseldir.	4
	Güncellik	Ders içeriği günceldir.	6
		Ders içeriği güncel değildir.	2

Tablo 4’te gösterildiği gibi Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin 5. ve 6.sınıf BTY dersi öğretim programında yer alan öğrenme alanlarına ilişkin görüşleri incelendiğinde “Kazanımlara ve Öğrenci Seviyesine Uygunluk, bilimsellik ve güncellik” olmak üzere üç kategori oluşturulmuştur. Buna göre öğrenme alanlarının değerlendirilmesinde kazanımlara ve öğrenci seviyesine uygunluk ile ilgili kategoride öğretmenlerin görüşleri ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 4’te gösterilmiştir. Bu kategoriye ilişkin görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Öğrenme alanları ve kazanımlar her sınıf için ayrı ayrı değerlendirildiğinde öğrenci seviyesi bakımından uygun olmayanlar olabilmektedir...” (Ö1)

“Programlama konusu 5-6. Sınıflar için biraz üst düzey kazanım gibi gözüküyor.” (Ö3)

“Bazı konuların özellikle kırsal kesimlerde yaşayan öğrencilerin seviyesini aştığını düşünüyorum...” (Ö4)

“Program “Herkes bilgisayar kullanmayı biliyor, herkesin evinde bilgisayar var” mantığıyla hazırlanmış. Öğrencilerimin seviyesine uygun olduğunu düşünmüyorum. Bu derste ilk kez fare tutan öğrencilerim oluyor her yıl. ... Programlama daha üst sınıfların konuları içerisinde olmalıydı diye düşünüyorum” (Ö6)

“Kazanımlar öğrenci seviyeleri göz önünde bulundurulmadan bütün öğrencilerin aynı seviyede bilgisayar kullanabildikleri öngörüsü ile hazırlanmıştır...” (Ö12)

“Ders öğrenme alanları öğrenciler için uygundur...” (Ö10)

Bilimsellik ile ilgili kategoride öğretmenlerin bazıları görüş bildirmiş olup, görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

“...Bilişimin de bir bilim olduğundan yola çıkarak bu alandaki gelişmelerin programlara yansması da bilimsel olmak zorundadır ve öyledir.” (Ö7)

“Programın öğrenme alanları bilimseldir....” (Ö13)

Programın güncelliği kategorisine ilişkin görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“Ders içeriğinin güncel olduğunu düşünüyorum...” (Ö2)

“Güncellik açısından sıkıntılı bir ders olduğunu düşünüyorum. Bu nedenle esnek bir program olmalı ve zaman içerisinde değişikliklere izin vermelidir. Şu anda güncellik konusunda yeterli olduğunu düşünüyorum. ... Şu anda programın güncel olduğunu düşünmeme rağmen gelecekte insanların ihtiyacını tam anlamıyla karşılayabileceğine emin değilim. Bu nedenle zaman içerisinde güncellemeler yapılması gerekebilir.” (Ö10)

“Güncellik açısından hayli geride diyebilirim. Çünkü hala Office 2003-2007 konuları gösterilirken şu an Office 2013 programı kullanılmakta. ...” (Ö5)

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan öğretmenlerin ortaokul BTY dersindeki öğretim sürecinde öğretim ortamı, kullanılacak araç ve gereçler, yöntem teknik seçimi, öğrencilerin hazır bulunuşluğuna yönelik görüşleri Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Ortaokul 5. ve 6. sınıf BTY dersindeki öğretim sürecine yönelik görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f
Öğretim Sürecinin Değerlendirilmesi	Öğretim Ortamı, Gerekli Araç ve Gereçler	BTY sınıfları donanım bakımından oldukça eski ve çağın gerisindedir.	7
		BTY sınıflarının alt yapısı iyileştirilmeli ve günümüz teknolojisine sahip donanımlı sınıflar oluşturulmalıdır.	5
		Öğretim sürecindeki araç – gereçler yeterlidir.	1
	Yöntem ve Teknikler	Gösterip-yaptırma tekniğini daha çok kullanıyorum.	5
	Hazırbulunuşluk	Öğrencilerin hazırbulunuşluğu, şehir merkezlerinde ve maddi durumu iyi olan ailelerin çocuklarında daha iyi düzeydedir.	4
		Hazırbulunuşluk düzeyleri yeterli değildir.	3
		Hazırbulunuşlukları yeterli düzeydedir.	2
		Öğrenci ders kitabı ve çalışma kitabının bulunmaması öğretim sürecini ve öğrencilerin hazırbulunuşluğunu olumsuz etkilemektedir.	2

Tablo 5’te gösterildiği gibi Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin öğretim programının öğretim sürecine ilişkin görüşleri “öğretim ortamı, gerekli araç ve gereçler, yöntem ve teknikler, hazırbulunuşluk” olmak üzere üç kategoride incelenmiştir. “Öğretim Ortamı, Gerekli Araç ve

Gereçler” ile ilgili kategoride görüşler ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 6’da gösterilmiştir. Bu kategori ile ilgili görüşlerden alıntılar aşağıda verilmiştir.

“...Teknolojik açıdan sınıflar uygun hale getirilmeli. BT sınıflarımızda hâlâ çok eski bilgisayarlar var, bazen yüklediğimiz programı çalıştırmıyor maalesef. Hattâ BTY dersinin zorunlu olması kısa bir süre öncesine dayandığından bazı okullarda BT sınıfı bile yok. Tahtada BTY dersi ne kadar anlatılır, ne kadar amacına ulaşır bilmiyorum.” (Ö6)

“...Öğretim Programının gereklerini yerine getirecek, teknolojik altyapısı tamamlanmış bir ders ortamı maalesef çoğu okulumuzda yok....” (Ö7)

“...en büyük sıkıntı özellikle sınıf mevcudu fazla olan okullarda yaşanmaktadır. Kimi zaman 2 ya da 3 öğrenciye bir bilgisayar düşmekte, dolayısıyla öğrenciler birebir uygulama yapma imkanı çoğu zaman bulamamaktadır.” (Ö9)

“Öncelikle alta yapı çalışmalarına ağırlık verilmeli ve günümüz teknolojisine sahip sınıflar donatılmalı. İnternet alt yapısı en az 30 Mbit ve üzerinde tahsis edilmeli. MEB filtrelemesi kaldırılmalı ya da yumuşatılmalı. Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri il il hatta ilçe ilçe değişebileceğinden esnek bir program geliştirilmesine izin verilmelidir.” (Ö5)

“Yöntem ve teknikler” ile ilgili kategoride görüşler ve frekansları Tablo 6’da gösterilmiştir. Bu kategori ile ilgili görüşlerden alıntılar aşağıda verilmiştir.

“...Gösterip yaptırma öğretim yöntemi ağırlıklı olarak kullanılmaktadır....” (Ö2)

“En çok gösterip-yaptırma tekniğini kullanıyorum. Görsellik öğrencilere çekici geliyor....” (Ö6)

“...Derslerde gösterip yaptırma tekniğini kullanıyorum.” (Ö13)

Hazırbulunuşlukla ilgili kategoride görüşler ve frekansları Tablo 5’te gösterilmiştir. Bu kategoride görüş bildiren öğretmenlerden alıntılar aşağıda sunulmuştur.

“...Öğrencilerin hazırbulunuşluğu, şehir merkezlerinde daha iyi...” (Ö1)

“... Maddi durumu iyi olan ailelerin çocuklarının hazır bulunuşlukları daha üst düzeyde düşük olanlarınki ise daha düşük düzeydedir.” (Ö2)

“Uygulama konusunda eksiklik olduğunu düşünüyorum Öğrencilerin bazılarının evlerinde bilgisayar olmaması, hazır bulunuşluk konusunda onların sıkıntı yaşamalarına neden oluyor.” (Ö11)

“...Ders olmasına ve öğretim programı olmasına rağmen öğrenci ders kitabı ve çalışma kitabı bulunmamaktadır. Anlaşıldığı kadarıyla da bu ders için bir kitap basımı düşünülmemektedir. Bu da dersin işleniş, öğrenci hazır bulunuşluğu açısından büyük bir eksiklik olarak görülmektedir. ...” (Ö8)

Araştırmanın beşinci alt problemi olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda görev yapan Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin 5. ve 6.sınıf BTY dersi öğretim programının değerlendirme boyutuna ilişkin görüşleri incelenmiş ve elde edilen kategori, kodlar ve frekanslar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin 5. ve 6.sınıf BTY dersi değerlendirme boyutuna ilişkin görüşleri

Tema	Kategori	Kodlar	f
Öğretim Sürecinin Değerlendirilmesi	Kullanılan Ölçme Araçları	Klasik ölçme araç ve yöntemlerini (yazılı testler, çoktan seçmeli testler, doğru yanlış testler, tamamlamalı testler, eşleştirmeli testler) kullanırım.	11
		Alternatif ölçme araç ve yöntemlerini (Dereceli puanlama anahtarı, kontrol listeleri, proje ve performans ödevleri, portfolyo) kullanırım.	8
		Sınavlardan birini klasik ölçme araç ve yöntemlerini kullanarak, diğerini alternatif ölçme araç ve yöntemlerini kullanarak uygulama sınavı olarak yaparım.	7
	Ölçme Araçlarının Belirlenmesi	Öğrencinin dönem boyunca (süreçteki performansını) öğrendiği kazanımları sergileyebileceği değerlendirebileceğim ölçme araç ve yöntemlerini tercih ederim.	4
		Öğrencinin seviyesine ve sayısına uygun ölçme araç ve yöntemlerini tercih ederim.	3
		Konuya uygun olan ölçme araç ve yöntemlerini tercih ederim.	2
		Bilgisayarda uygulama yapılabilen ve tam öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayacak ölçme araç ve yöntemlerini tercih ederim.	2
		Kazanımların ne kadarının öğrenildiği en doğru biçimde belirleyecek ölçme araç ve yöntemlerini tercih ederim.	2
		Öğretim ortamına uygun ölçme araç ve yöntemlerini tercih ederim.	2
	Değerlendirme Sürecindeki Sıkıntılar	Bazı okullarda BT sınıfının olmaması ya da teknik imkanları kısıtlı (teknolojik donanımı eski, yetersiz, problemlili) olması	2
		Öğretim programında ölçme ve değerlendirmeye ilişkin net ve açıklayıcı bölümlerin bulunmaması	1
		Bilgisayarı birden fazla öğrencinin paylaşması uygulama sınavlarının uzun sürmesine ve o anda sınav olmayan öğrencilerin sıkılması	1

Tablo 6’da gösterildiği gibi öğretmenlerin ortaokul 5. ve 6. sınıf BTY dersine yönelik öğretim sürecinde; kullandıkları ölçme araçları, ölçme araçlarının belirlenmesi ve değerlendirme sürecinde yaşanan sıkıntılar olmak üzere üç kategori altında incelenmiştir.

Kullanılan ölçme araçları ve yöntemleri ile ilgili kategoride araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

“Çoktan seçmeli ve uygulama ağırlıklı performansları tercih ediyorum. genellikle bilgisayar başında uygulama yazılımları tercih ediyorum.”(Ö4)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

“Dersin zorunlu olmasında sonra ölçme aracı olarak yazılı ve uygulama sınavı, proje ve performans ödevi; değerlendirme aracı olarak da daha çok derecelendirilmiş puanlama anahtarı kullanıyorum.”(Ö7)

“Çoktan seçmeli test ve dereceli puanlama ile uygulama sınavı yapmaktayım. Proje ve performans değerlendirmeyi de kullanıyorum.” (Ö13)

Öğretmenlerin kullandığı ölçme ve değerlendirmede araç ve yöntemlerini belirlemesi ile ilgili kategoride öğretmenlerin nelere dikkat ettiklerine ilişkin görüşleri ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 6’da gösterilmiştir. Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirmede araç ve yöntemlerini belirlenmesi ile ilgili görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

“Özellikle bilgisayar başında yapılan ve tam öğrenmenin gerçekleşmesinde en önemli rol olan yaparak yaşayarak öğrenmenin performans ödevleri benim için vazgeçilmez.”(Ö5)

“Kazanımların ne ölçüde verildiğini ölçmek için en uygun olan ölçme ve değerlendirme aracının kullanmaya dikkat ederim.”(Ö7)

“Konuya göre ve süreci değerlendirmeye dikkat ederim. Öğretim ortamı da ve sınıf mevcudu da önemli. Kalabalık sınıflarda uygulama sınavı yapmak nerdeyse imkansız.”(Ö13)

Öğretmenlerin ölçme ve değerlendirme sürecinde karşılaştıkları problemlerle ilgili kategoride öğretmenlerin nelere dikkat ettiklerine ilişkin görüşleri ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 6’da gösterilmiştir. Bu kategori ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

“Öğretim programı bilişim teknolojileri sınıfı olan okullarda ölçme değerlendirme anlamında başarılı ama sınıfı olmayan okullarda veya teknik imkanları kısıtlı olan okullarda beklenen dönütleri almada sıkıntılar olabilmektedir. ...”(Ö1)

“Bilgisayar başına birden fazla öğrencinin oturması uygulama sınavlarının uzun sürmesine ve o anda sınav olmayan öğrencilerin sıkılmasına neden oluyor.” (Ö13)

Araştırmanın altıncı alt problemi olan Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ortaokullarda görev yapan Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin ortaokul 5. ve 6.sınıf BTY dersi öğretim programının daha etkili ve verimli olabilmesine yönelik önerilerine ilişkin görüşleri incelenmiş ve Tablo 7’ de verilmiştir.

Tablo 7. Öğretmenlerin Ortaokul 5. ve 6. sınıf BTY Dersi Öğretim Programının Daha Etkili ve Verimli Olabilmesine Yönelik Önerileri

Tema	Kategori	Kodlar	f
Dersin Öğretim Programının Daha Etkili ve Verimli Olabilmesine Yönelik Öneriler	Öğretim Programı	Dersin içeriğinin teknolojik gelişmelere bağlı olarak kullanılan program ve donanımların değişmesinden dolayı programın içeriğinin yenilenerek, güncellenmesi gerekmektedir.	5
		Bilgisayarla ilk kez tanışan öğrenciler ve hazırbulunuşluk düzey farklılıkları (il-ilçe merkezi, köy-kasaba-şehir farklılıkları, sosyoekonomik düzey farklılıkları vs.) göz önünde bulundurularak öğrenci seviyelerine daha uygun, esnek basamaklı bir sistem hazırlanabilir.	4
		Uygulamalara (flash, photoshop gibi) ağırlık veren, daha ayrıntılı bir programın geliştirilmesi gerekmektedir.	3
		Uzman bir ekip ya da kapsamlı bir anket ile her yıl öğretmen ve öğrencilerin istediği doğrultuda değişiklikler yapılması gerekir	1
		Her öğrencinin bilgisayara tek oturması ve daha çok uygulama yapabilmesi ve öğretmenin de daha fazla ilgilenebilmesi için, kalabalık sınıflarda, Teknoloji ve Tasarım derslerindeki gibi yasal düzenlemeyle sınıf ikiye bölünerek program düzenlenmelidir.	1
	Kitap	Bilişim Teknolojileri ders kitabının ve öğretmen kılavuz kitaplarının yayınlanması gerekmektedir.	6
	Kazanım ve etkinlikler	Kazanımlar netleştirilmeli ve bu kazanımlara yönlendirebilecek etkinlikler artırılmalı, ayrıntılanmalı ve geliştirilmelidir.	5
		Günlük hayatta bir şeyler üretmeye yönelik etkinlikler (sınıf gazetesi oluşturma, Google docs kullanma gibi) hazırlanabilir.	2
	Sınıf donanımı ve teknolojik alt yapı	Teknik (donanımsal-yazılımsal) açıdan sınıflar yeterli ve güncel hale getirilmelidir.	6
		BT sınıfı olmayan okullarda BT kurulumu yapılmalıdır.	2
		Öğrencilerin her bilgisayara bir öğrenci düşecek şekilde oluşturulmalıdır.	2

Tablo 7’de gösterildiği gibi öğretmenlerin ortaokul 5. ve 6. sınıf BTY dersi öğretim programının daha etkili ve verimli olabilmesine yönelik önerileri “Öğretim Programı, Ders kitabı ve kılavuz kitap, Kazanım ve etkinlikler, Sınıf donanımı ve teknolojik alt yapı, Öğretmen ve Ölçme değerlendirme” olmak üzere altı kategoride incelenmiştir.

Öğretmenlerin öğretim programına yönelik önerileri ile ilgili kategoride öğretmenlerin görüşleri ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 7’de gösterilmiştir. Bu kategori ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

“Teknolojik açıdan okullara gereken destek verilmelidir ve bu ortamların güncelliği sağlanmalıdır. ... ” (Ö10)

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

“Öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeyleri il il hatta ilçe ilçe değişebileceğinden esnek bir program geliştirilmesine izin verilmelidir.” (Ö5)

“Öğrenci seviyelerine uygun basamak sistemi hazırlanabilir. İlk kez bilgisayarla tanışan öğrenciler de düşünülmesi. ...” (Ö6)

“Yazılım konusuna daha fazla ağırlık verilebilir. Flash, photoshop gibi yazılımlar müfredata eklenebilir.” (Ö8)

Kitaplarla ilgili kategoride öğretmenlerin görüşleri ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 7’de gösterilmiştir. Bu kategori ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

“Öğretim programının daha etkili olabilmesi için belirli zamanlarda Bilişim Teknolojileri ders kitabının ve öğretmen kılavuz kitaplarının güncel ve programa uygun bir şekilde yayınlanması düşünülebilir.” (Ö1)

“...En önemlisi de bütün bu dersle ilgili bir öğretmen kılavuz kitabı ve öğrenci çalışma kitabı yayınlanmalıdır.” (Ö8)

Kazanım ve etkinliklerle ilgili kategoride öğretmenlerin görüşleri ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 7’de gösterilmiştir. Bu kategori ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

“Program daha ayrıntılı hazırlanmalıdır. Şuan programın gereğinden fazla esnek olduğunu düşünüyorum. Kazanımlar netleştirilmeli ve bu kazanımlara yönlendirebileceğimiz etkinlikler arttırılmalıdır.” (Ö2)

“...Günlük hayatta bir şeyler üretmeye yönelik etkinlikler hazırlanabilir. Örneğin; sınıf gazetesi oluşturma vb. ...” (Ö6)

Sınıf donanımı ve teknolojik alt yapı ile ilgili kategoride öğretmenlerin görüşleri ve bu görüşlere ilişkin frekansları Tablo 7’de gösterilmiştir. Bu kategori ile ilgili öğretmen görüşlerinden alıntılar aşağıda verilmiştir.

“... Öncelikle alta yapı çalışmalarına ağırlık verilmeli ve günümüz teknolojisine sahip sınıflar donatılmalı. İnternet alt yapısı en az 30 Mbit ve üzerinde tahsis edilmeli. MEB filtrelemesi kaldırılmalı ya da yumuşatılmalı” (Ö5)

“BT sınıflarının teknik açıdan iyileştirilmesi, öğretmenin ihtiyacı olan yazılımların sağlanması, ...” (Ö9)

“...BT sınıfı olmayan okullarda BT kurulumu yapılmalı.” (Ö11)

“...her öğrenciye bir bilgisayar düşecek biçimde planlama yapılmalıdır.” (Ö13)

4. Sonuç ve Öneriler

Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2012 yılından itibaren uygulamaya başladığı Ortaokul BTY Dersi Öğretim Programına ile ilgili yapılan bu araştırmadan elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir. BTY dersi öğretim programının Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerine göre **öğrencilerin öğrenmesine ve öğretime sağladığı katkılar;**

- Öğrencinin öğrenmelerini kolaylaştırıcı ve destekleyici olduğu,
- “Öğrenmeyi öğrenme”ye ilişkin katkı sağladığı,
- Diğer derslerdeki başarıyı da desteklediği,
- Teknoloji kullanımını etkin ve doğru biçimde sağladığı belirlenmiştir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

BTY dersi öğretim programı Tomei'nin teknoloji taksonomisine göre hazırlanmıştır. Tomei'nin Teknoloji Alanı Taksonomisi öğrencilerin öğrenmelerinin geliştirilmesini sağlamak için teknoloji kullanımının mevcut olması gerektiğini belirtir (BTY Öğretim Programı, 2012). Öğretmenlerin bu boyuta ilişkin görüşleri kazanımların programın genel amaçlarına uygun hazırlandığını ve programın amacına eriştiğini göstermektedir.

BTY dersi öğretim programının **kazanımlara ilişkin** Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin görüşlerinden elde edilen bulgulara göre; programda yer alan bazı kazanımların seviyelere ayrılmış olmasının öğretmenlere kolaylık sağladığı, fakat bazı kazanımların öğrencilerin seviyesine uygun olmadığı ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerden biri programda yer alan soyut kavramlar içeren kazanımların anlaşılma düzeyinin düşük olduğunu da belirtmiştir. Benzer biçimde Seçmeli Bilişim Teknolojileri Dersi Öğretim Programıyla ilgili yapılan araştırmalarda da kazanımların öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluğuna ilişkin sıkıntılar yaşandığını (Kabakçı, Kurt ve Yıldırım, 2008), kazanımların öğrencilerin hazırbulunuşluk düzeylerine uygun olmadığını (Kural Er ve Güven, 2008; Fırat Durdukoca ve Arıbaş, 2011) belirtmişlerdir. Sonuç olarak, günümüzdeki adı BTY dersinin yani okullardaki bilgisayar dersi ile ilgili derslerin (Bilgisayar Dersi, Seçmeli Bilgisayar Dersi, BTY) programları hazırlanırken öğrencilerin düzeylerinin göz ardı edildiği görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğu kazanımların günlük yaşamla örtüştüğünü belirtmişlerdir. Daha önce bilgisayar dersine ilişkin yürürlükte olan öğretim programındaki kazanımların da gerçek hayatta uygulanabilir olduğu belirtilmiştir (Kabakçı, Kurt ve Yıldırım, 2008). Öte yandan bazı öğretmenler bazı kazanımların günlük yaşamla örtüşmediğini belirtmişlerdir. Bir öğretmen de bazı kazanımların derste uygulanmasının mümkün olmadığını bildirmiştir. Öğretmen görüşüne göre dersin öğretim programı incelendiğinde “Bilgi Paylaşımı için Araçlar” standardında yer alan kazanımlar şöyledir: “Farklı sosyal medya yazılımları arasında bilgi transferi sağlar.”, “Sosyal medya ortamlarında görsel-ışitsel paylaşımlar yapar.”. Bu kazanımların okullarda öğretiminin sağlanabilmesi için okullardaki Bilişim Teknolojileri sınıflarında sosyal medya ortamlarına ilişkin sayfalar MEB'in internet filtresi nedeniyle açılmamakta ve öğretmenin de belirttiği gibi bu derslerin sınıfta uygulanması mümkün olamamaktadır. Bu nedenle daha esnek internet güvenliği politikalarına ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir.

Bazı öğretmenlere göre kazanımlar açık ve anlaşılardır. Gülcü, Aydın ve Aydın'ın (2013) ile Kabakçı, Kurt ve Yıldırım (2008) da araştırmalarına göre önceki programda yer alan kazanımlar açık ve net şekilde ifade edildiğini belirtmişlerdir. Buna karşın bazı öğretmenler kazanımların açık ve anlaşılır olmadığını belirtmişlerdir. Yapılan araştırmalarda benzer biçimde önceki programlarda da bu konuda sıkıntılar yaşandığı “öğretmenlerin içerikte yer alan kimi ifadelerden kastedilenleri anlamakta güçlük çektikleri” (Kural Er ve Güven, 2008) belirtilmiştir. Kazanımların açık ve anlaşılır olmasına ilişkin her ne kadar olumlu yorumlar yapılsa da bu araştırmadaki öğretmenlerinin çoğuna ve literatürdeki benzer çalışmalara göre, bu konuda bazı öğretmenlerin kazanımları anlamakta sıkıntı ve güçlük yaşadıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Bu bilgiler ışığında öğretim programında yer alan kazanımların gözden geçirilerek problemlerin giderilmesi ve kazanımların açıklık ve anlaşılabilirliğinin artırılmasının programın verimliliğini arttıracığı düşünülmektedir.

Nicel yeterlilik yönünden kazanımları sayısını yeterli, gereğinden fazla ve yetersiz olduğunu bildiren farklı öğretmen görüşleri bulunmaktadır. Karal, Reisoğlu ve Günaydın'ın (2010) yaptıkları araştırma sonuçlarına göre kazanımların sayısı bazı öğretmenlere göre yeterli bazı öğretmenlere göre gereğinden fazla bulunmuştur. Bu konudaki görüş ayrılıklarının öğrenci seviyelerinin bölgelere göre farklılık göstermesinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Öğrenci seviyesi iyi olan merkezlerde kazanımlar yetersiz, öğrenci seviyesinin düşük olduğu kırsal kesimlerde ise kazanımların fazla olduğu düşünülebilir. Karal, Reisoğlu ve Günaydın (2010) da içeriğin kırsal kesim okullarında bilgisayarı hiç görmemiş öğrenciler için yoğun, merkezi okullarda

öğrenim gören öğrenciler içinse basit olduğunu belirtmişlerdir. Tekerek de (2007) araştırmasında kırsal kesimlerde öğrenim gören öğrenciler için ders içeriğinin yoğun olduğunu belirtmiştir. Ayrıca bazı bölgelerde derste her bilgisayarı birden fazla öğrencinin paylaşması da bu boyutu etkileyebilir.

Araştırma sonuçlarına göre kazanımların nitel yeterlilik yönünden geliştirilmesi ve ayrıntılandırılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu sonuç Kural Er ve Güven'in (2008) de kazanımların öğrenci seviyelerine göre geliştirilmesi ve ayrıntılandırılması gerektiği sonucuyla benzerlik göstermektedir. Hatta bunun için ders ile ilgili 5 ayrı program geliştirilmesi önerisinde de bulunmuşlardır.

Öğretmen görüşlerine göre **içeriğe ilişkin;** öğrenme alanları ve kazanımların genelinin öğrenci seviyelerine uygun olduğu fakat öğrenme alanlarında yer alan bazı kazanımların öğrenci seviyelerine uygun olmadığı, programda yer alan öğrenme alanları ve kazanımların bilimsel ve güncel olduğu sonucuna varılmıştır. Benzer biçimde Kabakçı, Kurt ve Yıldırım (2008) ile Fırat Durdukoca ve Arıbaş (2011) önceki programa ilişkin araştırmalarında içeriğin güncel olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre bilgisayar derslerine yönelik hazırlanan programlar bilimsel ve günceldir. Öte yandan güncellik konusunda iki öğretmen olumsuz görüş bildirmiştir. Literatürde benzer biçimde Özden (2005), Bektaş ve Semerci (2008) ile Kural Er ve Güven'in (2008) de araştırma sonuçlarına göre içerik günümüzdeki bilgisayar teknolojisi ile ilgili gelişmelerin çok gerisinde kalmıştır. Bu durumun bilişim teknolojilerindeki hızlı gelişme ve ilerlemeyle ilgili olduğu düşünülmektedir. Becel de (2013) değişimin gerçek mimarının bilişim teknolojileri olduğunu belirtmiş, değişim ve ilerlemenin anlarla gerçekleştiğini bu nedenle öğretim programlarının bir defada hazırlanıp yıllar boyunca hazırlandığı ilk haliyle uygulamada kalmasının doğru olmayacağını belirtmiştir. Bu nedenle bilişim ve teknoloji ile ilgili derslerin içeriklerinin sürekli güncellenmesine ve programların eskisinden daha farklı ele alınmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre **öğretim sürecine ilişkin** öğretim ortamı, kullanılacak araç ve gereçler bakımından katılımcı öğretmenlerden biri hariç tümü BT sınıflarının donanımlarının çağın gerisinde olduğu ve alt yapıların yenilenmesi gereği hakkında hem fikirdirler. Şahna (2012) ve Kır (2012) Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin araç-gereçler ve donanım bakımından hem sayısal hem de niteliksel olarak yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Benzer olarak Seferoğlu'nun (2007) da yaptığı araştırmada yer verdiği öğretmen görüşlerinde okullardaki donanım, araç-gereç ve altyapının eski olduğu belirtilmiştir. Görülüyor ki 2007 yılından bugüne kadar alt yapı imkanlarındaki eksiklikler halen devam etmektedir. Bu araştırmada aksi yönde görüş bildiren bir öğretmenin de bu sonuçlara göre şanslı durumda olduğu söylenebilir.

Öğretmenlerin belirtmiş olduğu görüşlere göre dersler gösterip-yaptırma tekniğine dayalı olarak işlenmektedir. Hazırbulunuşluğun merkezlerde iyi, kırsalda daha geri olduğu fakat merkezdeki öğrencilerin teknolojiye ilişkin yanlış kullanımların olduğu bildirilmiştir. Daha önceden belirtildiği gibi Karal, Reisoğlu ve Günaydın (2010) ile Tekerek de (2007) içeriğin kırsal kesim okullarında bilgisayarı hiç görmemiş öğrenciler için yoğun, merkezi okullarda öğrenim gören öğrenciler içinse basit olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmenler öğrenci ders kitabı, kılavuz kitap ve çalışma kitabının bulunmamasının öğretim sürecini ve öğrencilerin hazırbulunuşluğunu olumsuz etkilediğini ve bu materyallere ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Kuzu ve Yıldırım (2008) da ders kitaplarının öğretmene derste öğretme öğrenme faaliyetlerinde kılavuzluk ettiğini, bu nedenle de ilkokul ve ortaokulda ders kitaplarının varlığının daha önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu sonuç Bilişim Teknolojileri öğretmenlerinin ders kitabı ve kılavuz kitap talep etmelerinin nedenini açıklar niteliktedir.

Araştırmada yer alan öğretmenlerin görüşlerine göre **değerlendirme sürecine ilişkin;**

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

o Değerlendirme boyutunda klasik ve alternatif ölçme araç ve yöntemlerinin kullanıldığı belirtilmiştir. Bunları kullanırken de çoğunun özellikle karma (bir klasik, bir alternatif) yöntemi tercih ettikleri sonucuna varılmıştır.

o Ölçme araç ve yöntemlerini belirlemede dikkate alınan ölçütler olarak; öğrenci sayısı, seviyesi, öğretim ortamı, konu, konunun güncel olması, öğrencinin yalnız başına yapabileceği dönem boyunca (süreçteki performansını) öğrendiği kazanımları sergileyebilme, öğrendiklerini bilgisayarda uygulayabilme, tam öğrenmenin gerçekleşmesini sağlayabilme, kazanımların ne kadarının öğrenildiği en doğru biçimde belirleyebilme özellikleri bildirilmiştir.

o BT sınıfının olmaması ya da teknik imkanları kısıtlı okullarda uygulama sınavlarının yapılamaması, hazırbulunuşluklarının düşük olması, ölçme ve değerlendirmeye ilişkin net ve açıklayıcı bölümlerin bulunmaması, bilgisayarı birden fazla öğrencinin paylaşması uygulama sınavlarının uzun sürmesi değerlendirme sürecinde yaşanan sıkıntılar olarak belirtilmiştir.

Öğretmenlere göre öğretim programına ve öğelerine ilişkin öneriler ise şöyledir:

o Bilgisayarla ilk kez tanışan öğrenciler ve hazırbulunuşluk düzey farklılıkları (il-ilçe merkezi, köy-kasaba-şehir farklılıkları) göz önünde bulundurularak öğrenci seviyelerine daha uygun, esnek basamaklı bir sistem hazırlanabilir.

o Dersin içeriğinin teknolojik gelişmelere bağlı olarak kullanılan program ve donanımların değişmesinden dolayı programın içeriğinin yenilenerek, güncellenmesi gerekmektedir.

o Uygulamalara (flash, photoshop gibi) ağırlık veren, daha ayrıntılı bir programın geliştirilmesi gerekmektedir.

o Uzman bir ekip ya da kapsamlı bir anket ile her yıl öğretmen ve öğrencilerin istediği doğrultuda değişiklikler yapılması gerekir

o Her öğrencinin bilgisayara tek oturması ve kazanımlara ilişkin uygulamaları daha çok yapabilmesi ve öğretmenin de öğrencilerle daha fazla ilgilenebilmesi için, kalabalık sınıfların Teknoloji ve Tasarım derslerindeki gibi bir yasal düzenlemeyle ikiye bölünerek ders işlemleri hakkında program düzenlenmelidir.

o Bilişim Teknolojileri ders kitabının ve öğretmen kılavuz kitaplarının yayınlanması gerekmektedir.

o Kazanımlar netleştirilmeli, ayrıntılanarak geliştirilmeli ve bu kazanımlara yönlendirebileceğimiz etkinlikler hazırlanmalıdır.

o Teknik (donanımsal-yazılımsal) açıdan sınıflar yeterli ve güncel hale getirilmelidir.

o BT sınıfı olmayan okullarda BT kurulumu yapılmalıdır.

o Her bilgisayara bir öğrenci düşecek şekilde sınıflar oluşturulmalıdır.

o Programda yer alan ölçme değerlendirme aşaması daha açık hazırlanmalıdır.

Araştırmacılara göre öneriler:

o Araştırma, Bilişim Teknolojileri öğretmeni örneklemine genişleterek tekrarlanmalıdır.

o Farklı araştırma yöntemleri kullanılarak araştırma tekrar yapılabilir ve sonuçları bu araştırma ile kıyaslanabilir.

o Program geliştirme çalışmalarında Milli Eğitim Bakanlığı, üniversiteler ve Bilişim Teknolojileri öğretmenleri ile iletişim kurmalı ve işbirliği sağlanmalıdır.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

o Milli Eğitim Bakanlığı programın yürütücüsü olan öğretmenlerin görüşlerini ve önerilerini programla ilgili çalışmalarda en önemli paydaşı olarak daha çok dikkate almalı, öğretmenlerin görüş ve öneriler ışığında programları yeniden düzeltmeli ve düzenlemelidir.

KAYNAKÇA

- BECER, A. (2013). Bilişim Teknolojileri Ekseninde Yazarlık ve Yazma Becerileri Dersine Yönelik Bir Değerlendirme. *Electronic Turkish Studies*, 8(3).
- BEKTAŞ, C. ve SEMERCİ, Ç. (2008). İlköğretim Okullarında Bilgisayar Derslerine İlişkin Öğretmen Görüşleri (Elazığ İli Örneği). *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18 (1), 195-210.
- BÜYÜKKARAGÖZ, S. (1997). *Program Geliştirme:Kaynak Metinler*. Konya: Kuzucular Ofset
- CRESWELL, J. W. (2012). *Educational Research: Planning Conducting And Evaluating Quantative And Qualitative Research*. Boston: Pearson Publications.
- ÇELENK, S. (2002). İlkokuma-Yazma Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlara İlişkin Öğretmen Görüşleri. *İlköğretim-Online Dergisi*, 1 (2), 40-47.
- DAYMON, C., HOLLOWAY I. 2005. *Qualitative Research Methods İn Public Relations And Marketing Communications*. London: Routledge.
- ERDEN, M. (1993). *Eğitimde Program Değerlendirme*. Ankara: PEGEM Yayınları.
- FIRAT DURDUKOCA, Ş. ve ARIBAŞ S. (2011). İlköğretim Seçmeli Bilişim Teknolojileri Dersi 5. Basamak Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi (Malatya İli Örneği), *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 140-168.
- KABAKÇI, I., KURT, A. A. ve YILDIRIM, Y. (2008). Bilgisayar Öğretmenlerinin Seçmeli Bilişim Teknolojileri Öğretim Programının Uygunluğuna İlişkin Görüşlerinin Belirlenmesi, *8. Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- KARAL, H., REİSOĞLU, İ. VE GÜNAYDIN, E. (2010). İlköğretim Bilişim Teknolojileri Dersi Öğretim Programının Değerlendirilmesi. *Çukurova Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3 (38).
- KIR, H. (2012). İlköğretim Okullarında Görev Yapan Bilişim Teknolojileri Öğretmenlerinin Bilişim Teknolojileri Eğitiminin Sorunlarına Yaklaşımları (İstanbul Örneği). *Yüksek Lisans Tezi*, Bahçeşehir Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- KURAL ER, F. ve GÜVEN, B. (2008). İlköğretim 6, 7 ve 8. Sınıf Bilgisayar Dersi Programının İçeriğine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (19), 175-184.
- KUZU, A. ve YILDIRIM, Y. (2008). Bilişim Teknolojileri Öğretim Programına Yönelik Hazırlanmış Öğretmen Kılavuz ve Öğrenci Çalışma Kitaplarının Uygunluğuna İlişkin Bilgisayar Öğretmenlerinin Görüşlerinin Belirlenmesi. *8.Uluslararası Eğitim Teknolojileri Konferansı (IETC 2008)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- MEB. (2012). *Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi (5., 6., 7. ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı*. Ankara.
- ÖZDENER, N. (2005). Türk ve İngiliz Öğretim Programlarının Bilgisayar ve İnternet Okuryazarlığı Açısından Karşılaştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 167, 74-80.
- PATTON, M. Q. 2002. *Qualitative Research & Evaluation Methods*. USA: Sage Publications

- SEFEROĞLU, S. S. (2007). İlköğretim Bilgisayar Dersi Öğretim Programı: Eleştirel Bir Bakış ve Uygulamada Yaşanan Sorunlar. *Eurasian Journal of Educational Research*, 29, 99-111.
- ŞAHNA, S. (2012). İlköğretim Bilişim Teknolojileri Dersinde Karşılaşılan Sorunlar. *Yüksek Lisans Tezi*, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- TEKEREK, M. (2007). İlköğretim ikinci Kademe Bilgisayar Dersi Verimlilik Araştırması: Ankara Örneği. *Selçuk Üniversitesi Karaman İ. İ. B. F. Dergisi*, Yerel Ekonomiler Özel Sayısı, Mayıs 2007, 63-74.
- YILDIRIM, A. ve ŞİMŞEK H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ek 1: Analizden önce oluşturulan ön kodlar

- Programın katkısı
 - öğretime katkısı
 - öğrenmeye katkısı
- Programın kazanımları
 - açık ve anlaşılır olma,
 - öğrencilerin gelişim düzeylerine uygunluk,
 - günlük yaşamla ilgili olma
 - kazanım sayısı
- öğrenme alanları
 - kazanımlara ve öğrenci seviyesine uygunluk,
 - bilimsellik
 - ve güncellik
- öğretim süreci;
 - öğretim ortamı,
 - kullanılacak araç ve gereçler,
 - yöntem teknik seçimi,
 - öğrencilerin hazır bulunuşluğu
- Ölçme ve değerlendirme sürecinde;
 - Kullanılan Ölçme Araçları
 - Ölçme Araçlarının Belirlenmesi
 - Değerlendirme Sürecindeki Sıkıntılar
- Programa ilişkin öneriler

Ek 2: Analizden sonra oluşturulan tema ve kategoriler

- Programın katkısı
 - Öğrenmeye İlişkin Katkısı
 - Diğer Derslere Katkısı
 - Yeterliliğe Katkısı
- Programın Kazanımları
 - Öğrenci Seviyesine uygunluk
 - Günlük yaşamla ilgili olma durumu
 - Uygulanabilirlik
 - Açıklık ve Anlaşılabilirlik
 - Nicel Yeterlilik
 - Nitel Yeterlilik
- Öğrenme alanları
 - Kazanımlara ve Öğrenci Seviyesine Uygunluk
 - Bilimsellik
 - Güncellik
- Öğretim süreci;
 - Öğretim ortamı,
 - Kullanılacak araç ve gereçler,
 - Yöntem teknik seçimi,
 - Öğrencilerin hazırbulunuşluğu
- Ölçme ve değerlendirme sürecinde;
 - Kullanılan Ölçme Araçları
 - Ölçme Araçlarının Belirlenmesi
 - Değerlendirme Sürecindeki Sıkıntılar
- Program ve öğelerine ilişkin öneriler
 - Öğretim Programı
 - Kitap
 - Kazanım ve etkinlikler
 - Sınıf donanımı ve teknolojik alt yapı
 - Öğretmen
 - Ölçme ve değerlendirme

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

KARAKUŞ, M, ÇİMEN ÇOŞĞUN, Ü., LAL, İ. (2015). “Ortaokul Bilişim Teknolojileri ve Yazılım Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda İncelenmesi / An Investigation Of Secondary School Information Technologies And Software Course Curriculum In Line With Teachers’ Views”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Şefik Yaşar Armağanı), Volume 10/11 Summer 2015, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8472>, p. 461-486.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 10/11 Summer 2015

